

SZÁNTUL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben hátrahagyandó: Vidéki postán szállítva.
Egész évre... 72 korona Egész évre 84 korona
Nyelvért... 18 korona Negyedévre 21 korona
Egyes szám ára 30 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Nagybuda, Szilágyi Dandár-utca 5. Telefon: 2-63

A szerkesztőség kénytelen volt... Előfizetők és hirdetői...
csatlakozására nem vállalkozik. Hirdetéseiben...

A területi kérdéseket csak a népszövetség útján lehet megoldani.

Genéből táviratozzák! A Havas ügy-
nökség jelenti: Az előzetes békekonferen-
cia tegnapi tanácskozásán Clemenceau fel-
olvasta a népszövetségről szóló határozati
javaslatot, mely a következő:

Az értekezlet megvizsgálván a népek
szövetségére tett indítványokat, határozati-
lag megállapítja, hogy

garanciákat nyújt a háború ellen.

Ennek a ligának

nyitva kell állania minden civi-
lizált nemzet előtt,

amelyben megbizni lehet.

Ezután Wilson elnök szólalt fel:

— Mi itt — mondotta — nem
a kormányok, hanem a népek
képviselői vagyunk.

Az egész emberiség közvéleményét ki
kell elégíteni. Az emberiség kívánja, hogy

hasonló megpróbáltatásnak ne legyen kitéve.
A tudomány a hadviselők kezében a civili-
záció megsemmisítésének eszközévé válik.
Gondoskodni kell arról, hogy jövőre a tu-
domány a civilizáció kezében maradjon.

— Az Egyesült Államokat belekeverjük
— ugymond — ebbe a háborúba, azért,
mert az igazságot akarta megvalósítani.

Munkánk hiábavaló lett volna,

Az antant óvása a románokra is vonatkozik.

Budapest, január 27. (Saját tudósítónktól.) Az antant intelméhez, ame-
lyet az erőszakos megszállások ügyében hűsített ki, illetékes heiven a követ-
kező magyarázatot adják:

— Az antant intelme a mi ügyeinkre is vonatkozik és pedig első sor-
ban a románokra, tulkapásaik megfelelő recensust kellett antant körökben. De
vonatkozik a cseh-szlovákokra is, akiknek újabb és újabb követelése és terü-
leti igényekben támasztott állandó elégedetlenkedése felette kellemetlen hatást
tett Párisban.

Fegyveres küzdelem a demarkációs vonalért.

A román királyi csapatok eddig nyugodt
visszavonulásukat vasárnap reggel *beszűn*
tették és Sebesvár alatt 5 kilométernyire
szembe fordultak a 21-ik ezred előőrs csa-
patával. Agresszív fellépésükben támogatták
őket a köréjük sereglett vidéki román gár-
dák és a fölfegyverkezett lakosság. A 21-ik
gyalogezred előőrs — mint az a lenti hiva-
talis jelentésből is kiderül, kitért a románok
támadása elől, de a harcot megfelelő állás-
ban felvette.

Kétségtelen, hogy vasárnapról kezdve
új és súlyos komplikáció előtt állunk, ame-
lyet úgy látszik valóban a fegyverek fognak
ideiglenes megoldás felé siettetni. A magyar
csapatok a békekonferencia igazságos dön-
tését tartják szem előtt, amelyet bizonyára
megkaptak a románok is, akiknek ma már
a Szamos—Maros vonalon kellene állni.

A románok e helyett a fegyveres ellen-
állást választották, nem akarják bevárni a
békekonferencia végleges határozatát a te-
rületi kérdésben sem és Sebesvárnál fegyver-
tüzzel fogadták a rendcsináló magyar csa-
patokat.

Hogy ez az új háború micsoda szörnyű
elkeseredést fog provokálni Erdélyben, az
egyelőre szinte beláthatatlan. Már is előreveli
árnyékai a legrettegetesebb barbárság, amely
ismét a vasutasokat érte, akiket ga-
lád bandák támadtak meg s a Vá-
radra érkező magyarok hajmeresztő
dolgozat beszélnék el.

Nagyváradon tegnap óta több mint két-
száz vasutas család idézlik. A szegényes kis
örbázak bakterei és az állomások hivatal-
nokai egyformán szenvednek a felszabaduló
brutális bandák kegyetlensége alatt. Szinte
hihetetlenül hargzik, hogy kulturországban
megtörténhetik az, hogy

egy vasutasnak felhasították a hasát,
besózták és ott hagyták vérbe-fagyva.

Aragyszeheni román kormányzótanács
bizonyára nem tud ezekről az irridán dühön-
gésekről s míg a vasutasokkal tárgyal, mód-
ját ejtheti, hogy ezeket a megalázó kegyet-
lenkedéseket, rablásokat és üldözéseket
azonnal orvosolja.

A meginduló fegyveres összecsapásról
a magyar hadosztályparancsnokság Nagy-
váradon hivatalos jelentést adott ki, amely
a következőkben foglalja össze a két nap
eseményeit:

VASÁRNAP: A déli órákban a ro-
mánok — mintegy 1000 ember —
tüzérségük támogatása mellett tá-
madó felderítést végeztek Sebesvár
irányába. Előretolt biztosító csa-
patunk heves harc után — a romá-
noknak érzékeny veszteséget okozva
— tervszerűen és parancsra vonult
vissza a védelmi vonalba. Részünkről
2 sebesült és 2 halott a veszteség.

HÉTFŐN: A 21. ezred tüzérségünk
támogatása mellett erélyes földeri-
tést vezetett Sebesvár felé. Földeri-
tő

osztagaink megállapították, hogy
Sebesváron a bandakon kívül regu-
lális csapatok is vannak.

A román regulális csapatok *nem fo-*
gadták el parlamentérünkét vasárnap délel-
ben s békés közeledésünkre *nyolc ágyúlovással*
lelelték. A Tóvári, Piskári és Kolozsvár-
ról magukhoz vont erősítésekre támaszkodva
s a több száz főből álló irregulális csa-
patokkal megszorodva

előre nyomultak a magyar csapatok
ellen.

Heves puskatüzelés vezette be ezt a
támadást, amelynek részünkről két halottja
van, egyik Szonda Arpád tengerész őrmes-
ter, aki tegnap délután halt meg a váradi
csapatkórházban, a másik egy székely ha-
tona, akit a harctéren temettek el. Ezenen
kívül még két könnyű sebesültünk van.
Szondát a város katonai pompával fogta
eltemetetni. A hátor őrmester haslövést ka-
pott s csak erőszakkal lehetett kórházba
szállítani.

Az éjszaka folyamán nem hivatalos for-
rásból azt a jelentést kaptuk, hogy a romá-
nok bevonultak Kisebesre és a mi tüzér-
ségünk

tűz alá vette a falut, még az éj fo-
lyamán megtámadta és kiűzte on-
nan a bevonult csapatokat.

Azokról a vidékekről, ahol a lelegye-
rezést még nem hajtották végre, ismét rab-
lásokról érkeznek jelentések. Vársonkolyo-
son elverték az ottani papot, kirabolták és
ultra tették. A jegyzőt hasonló sors érte.
Szászváron a jegyzői lakot fegyveres ban-
dák támadták meg és mindent elvittek.

A magyar csendőrség sürgős megerősí-
tést kért és intézkedett, hogy a lelegyere-
zés simán és gyorsan megtörténjék.

Apáthyt szabadon bocsájtották a románok.

A nagyvárad katonai hatóságokhoz tegnap egy tiszti futár érkezett Kolozsvárról. A futár teljes hitelességgel elmondotta azokat az eseményeket, amelyek ott történnek a vasutasok és a munkások tüntetésével kapcsolatban.

Az elkészített vasutasok, akik elégtételt követeltek a súlyos atrocitások miatt, négy pontban foglalták össze azokat a követeléseket, amelyeket a román parancsnokság elé terjesztettek, mint különös kolozsvári feltételeket. Ez a négy pont pedig a következőkből állott:

1. Apáthy szabadon bocsátása, 2. A botlítások azonnali betiltása, 3. Kolozsvár kiürítése, 4. Az eredeti demarkációs vonal betartása.

Ezek közül a feltételek közül Neculcea tábornok azonnal teljesített is keltét. Beszüntette a botlításokat és Apáthy főkormánybiztos szabadlábra helyezését azonnal

elrendelte. Neculcea intézkedésére

Apáthyt még 24 én szabadon eresztették Nagyszebenben,

erről azonban a magyar kormány még semmi hivatalos értesítést nem kapott.

A másik két pontra vonatkozólag a tábornok a békekonzferenciára hivatkozott. Kijelentése szerint Kolozsvár megszállására joguk van az előzetes megszállást be fogja jelenteni az ententének. Ha az entente a megszállást eltiltja, abban az esetben rögtön kivonul csapatával.

A vasutasok elfogadták ezt a választ. Többi követelésük elintézését a nagyszebeni tanácshoz küldött bizottságra bízták. Ez a bizottság Nagyszebenben kedvező fogadtatásra talált, a román kormányzótanács megígérte, hogy az atrocitások ügyében szigorú vizsgálatot vezet be. A petrozsényi szénbányák termelésének biztosítását az ottani helyzettől tették függővé.

Ágoston Péter államtitkár bucsuja Nagyváradtól.

Dr. Ágoston Péter belügyi államtitkár egyetemi tanár ma reggel utazott el Nagyváradról Budapestre, hogy átvegye új hivatalát. A volt főispán előtt a városi és megyei hivatalok tisztviselői tegnap délután tisztelgtek utoljára minden különösebb ünnepi színezet nélkül, azzal a komolysággal, amellyel Ágoston Péter távozását mindenkinek fogadnia kell. Nem szabad sohasem pártpolitikai szempontból bírálni a közhivatalnokok működését, hanem az elért eredmények mérlegelésével. És Ágoston Péter olyan eredményeket ért el, amelyeket mindenkinek el kell ismerni és akik tárgyilagosan nézik a ma és október 31 ke között történeteket, feltétlenül vesztésnek érzik az ő elmenetelét. A nagy krízisen könnyen segítette át különösen a várost és a megye felől a románokkal folytatott és nagyszerű érzékkel megoldott tárgyalásai a legnagyobb veszedelemeket hártották el.

Tegnap délután Hill László, a „Tiszántúli” felelős szerkesztője és Zsoló Béla a „Nagyvárad Napló” munkatársa a nagyvárad újságírók szabadszervezete nevében mondatk köszönetet Ágoston Péternek a sajtó munkásai iránt tanúsított jóindulatáért és kérték, hogy új állásában is tartsa meg ezt a jóindulatát az újságírókkal szemben.

Ágoston Péter ezután a következő szavakkal bucsuzott el Nagyvárad közönségétől.

— *Annyira összenőttem ezzel a várossal, mintha itt születtem volna. Most nehezemre esik elmenni... Tetszetek nekem azok a surlódások, amelyek sohasem hulladtak személyes kedésekbe és épen ezért komolyabbak voltak, mint más városokban szoktak lenni. És ez bizonyos magas nívót ad Nagyváradnak.*

Az általános helyzetre vonatkozólag ezeket jelentette ki az államtitkár:

— *Az európai helyzet nagyon ked-*

vező. Angliában, amint a „Times” 14-iki száma írja, a leszerelt katonák között földet osztanak ki, aminek következtében olyan tömegek szereznek le, hogy a leszerelést a Siden-Ham-i kristály palotában kénytelenek végrehajtani. A francia lapok az összes francia írók felszólítását közlik a világ minden intellektuálisához, amelyben a nacionalizmust barbarizmusnak bélyegzik és felszólítják különösen a katonai intellektuelleket, hogy reformálják meg a világot és ne engedjék lábrakapni ezt a barbarizmust. Henri Barbuse és Longué is aláírták ezt a felhívást. Kiténik ezekben a külföldi lapszemelvényekből, hogy az entente sem olyan fekete, mint amilyennek soha festeni szeretik.

Erdély felszabadítását

illetőleg az államtitkár ezt mondta:

— *Riszebesről vasutas családok érkeztek, akik magukkal hozták minden ingóságukat. Az erdély felől érkező hírek tudomásom szerint részben találtak. Nem valószínű, hogy a románoknak tüzéréjük volna, mert mindössze két ágyu jelenlétéről van tudomásunk és a mi csapataink eddig nem kérték tüzéréget.*

Megkérdeztük még Ágoston Pétert, hogy az egyik fővárosi lapnak az egyetemi tanárrá történt kinevezéséről írott és részben támadó tendenciájú cikke, mennyiben felelhet meg a valóságnak.

— *A cikk szerint az egyetemi tanács tiltakozni fog a kinevezésem ellen. Ez azonban nem valószínű, mert szombatn sürgőnyt kaptam, hogy utazzam fel és tegyem le az esküt. Az egyetem különben sem tehet kifogást, mert jegyzőkönyvbe foglalt egyik határozatuk szerint tudomány szempontjából egyedül én jöhetek számításba a jogi tanszék betöltésénél, de — politikám miatt nem ajánlottak a kinevezésre. Ezt akkor foglalták jegyzőkönyvbe, mikor bűn volt azt a politikát követni, amelyiket én követek. Csak azok ellen lehet kifogás a*

az egyetemi tanácsnak, akik az egyetemi tanácsi képesítést nem szerezték meg.

Ágoston Péter ma reggel utazott fel Budapestre. Egyelőre csak ideiglenesen, amíg Budapesten lakást tud szerezni.

A kisiparosok és a városi közmunkák A miniszter leirata az iparkamarához

A nagyvárad Munkástanács határozata folytán Nagyvárad város tanácsa akként határozott, hogy a jövőben a városi közmunkákat, amennyiben azokat gépek, vagy anyag hiánya nem gátolja, házi kezelésben és nem vállalat útján készítteti el.

A városi tanács ezen határozata különösen a hadból hazatért kisiparosok között keltett nagy visszatetszést s az ellen úgy az ipartestület, mint a kereskedelmi és iparkamara, különösen ez utóbbi, erős érvekkel indokolt felterjesztést intézett a kereskedelmi kormányhoz.

A miniszter leiratot intézett e tárgyban a kamarához, amely a következő értesítésben számol be a miniszter leiratáról:

A nagyvárad iparos-tanács kérelmére a nagyvárad kereskedelmi és iparkamara feliratban fordult a kereskedelmi kormányhoz, amelyben a közmunkák azonnali megkezdésének s házi kezelés helyett az iparosok részére vállalatba adásának elrendelését, közhivatalnokoknak a magánmunkáitól való eltiltását és a hadból visszatért iparosok részére egyéb kedvezmények engedélyezését kérte.

A felíratra tegnap érkezett meg a kereskedelmi miniszter válasza, amelyben értesíti a kamarát, hogy úgy az állami, mint a megyei és városi közmunkák sürgős megindítására és e munkáknál a kisiparosok megfelelő foglalkoztatására már megtörténtek az előzetes intézkedések, úgy, hogy ezen közmunkák a legrövidebb időn belül már megkezdhetők.

A közhivatalnokok — mondja a leirat — magánmunkát már a múltban sem végezhettek és a magyar népköztársaság kormánya súlyt fektet arra, hogy az állam minden polgárának megélhetése egyformán biztosítottassék.

A leszerelt nagyvárad iparosok egyéb kívánságait, mint a háború következtében üzemüket beszüntetni kényszerült, katonai szolgálatot teljesített iparosoknak nyújtandó kölcsön felemelése, a katonai szolgálat alatt fűgőben tartott közadók leírása, a moratórium fokozatos megszüntetése tekintetben tett javaslatokat a kereskedelmi kormány kész megfontolás tárgyává tenni és hajlandó a magyar pénzügyminiszteriummal egyetértésben az ország gazdasági helyzetének tekintetbevételével ez ügyben a döntést a lenetőséghez képest előkészíteni.

Nagyvárad, 1919 január hó 27.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:

Dr. Moskovits József
elnök.

Dr. Oláh Béla
titkár.

A világ kommunistáinak kongresszusa.

Budapest, jan. 27. (Saját tud. táv.) Párisból jelentik: A moszkvai bolsevik kormány egy szikratáviratát fogták itt fel, amelyben Lenin a világ összes kommunistáit kongresszusra hívja egybe.

Nyilatkozik az élesdi főszolgabíró.

Besán Kornél Nagyszebenbe utazott

Az élesdi főszolgabíró ügye még nincs befejezve s tegnap dr. Marjay Barna magyarító nyilatkozatot küldött be hozzánk. Ez a nyilatkozat megfelelő megvilágításban mutatja be az élesdi esetet. Egyedül azt emelik ki belőle, — ami hozzátartozik az objektív igazsághoz, — hogy Marjay betegség miatt hagyta el Élesdet jóval a forradalom előtt.

A rendkívüli eset krónikájához hozzátartozik, hogy Besán Kornél jelenleg nincs Élesden. Elutazott Nagyszebenbe s mint Élesdről jelentik, Beliczay Andor, a helyettesítésre kirendelt főbíró pénteken fogja átvenni a hivatal vezetését.

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Az élesdi főszolgabírói állást illetőleg megjelent — általam jórészt nem is olvasott — cikkekre és hírekre vonatkozólag engedie meg Szerkesztő ur, hogy a való tényállást a következőkben megismertessem.

Az élesdi járásban a fosztogatás múlt évi november hó 3-án kezdődött s tartott három napig. Ezután csak kisebb rendzavarások fordultak elő, oly kis mértékben, hogy azok különösebb aggodalomra nem adtak okot.

Családom az említett hó 16-án jött el Élesdről azért, mert nem akartam őket esetleges újabb izgalmaknak kitenni, de megintézkedéseim megtételében teljesen függetleníteni kívántam magamat. Hangsúlyozom, hogy el nem költöztem, összes berendezésem ott maradt.

Családom elkísérése után — ami, azt hiszem, a jelenlegi viszonyok között eléggé indokolt — két nap múlva már ismét hivatalomban voltam.

November hó 28-án 12 nap szabadságot kértem felettes hatóságomtól azért, mert egész családom és magam is beteg lettem. Állapotom olyan volt, hogy kezelő orvosom négy heti fekvő kúrát rendelt s azután is a legmesszebb menő kiméletelet ajánlotta. Ezen kényszerítő körülmények hatása alatt kértem és kaptam a vármegye törvényhatóságától 1110—17841—918 számú véghatározattal folyó évi február hó 7-ig szabadságot, de távollétem alatt is tettem hivatalos intézkedéseket.

Ez a való tényállás. Ezen nem változtat az, hogy a tisztviselő társaimat és sok derék jegyzőt ért igaztalan és durva megtámadások fölötti mélységes elkeseredésben, orvoslást nem találva, még nyugdíjazásomra is gondoltam, sem az, hogy nevem más állásokkal kapcsolatba került, mert ezek a dolgok konkrétobb formát egyáltalán nem öltöttek.

Téves tehát és erőszakos az a megállapítás, hogy a járás vezető nélkül maradván, erről újabb — pláne eddig soha nem tapasztalt módon, a járási román nemzeti tanács útján! — kinevezéssel kellett gondoskodni, mert hiszen két szolgabíró lévén hivatalomba beosztva, az ügyeket távollétem alatt elláthatták s a helyettesítés csak felesleges költségeket okozott volna. De

meg ha a járás érdeke a helyettesítést nélkülözhetetlenné tette, az illetékes hatósághoz intézett oly irányú kérelem a kellő eredményre vezetett volna. (Ha csak nem utasítatik el azon az alapon, hogy a múlt évben ugyancsak betegségem miatti két hónapos távollétem tartama alatt senkinek sem jutott eszébe helyettesítést kérni.) Igénytelen nézetem szerint különben a román hűségkülvétele, helyettesítés eseté, sem volt elengedhetetlen feltétele az eredményes működésnek.

Mind ezek alapján megállapítható, hogy 1. egyeseknek és némely lapoknak az az állítása, hogy Élesdről a forradalom kitörésekor elköltöztem, vagy éppen elszöktem, valótlan, de legalább is önkényes, mert november 28-ig, tehát a legnehezebb időkben, állandóan szolgálatot teljesítettem; 2. a főszolgabíró választás indokolatlan, mert az állás üresedésben nincs és tör-

vénytelen, mert nem az arra hivatottak által és idegen hatalomnak felelősöit tisztviselők alkalmaztattak, az ezen hatalom által még csak meg sem szállott területen.

Nem fogok ez ügyben senkivel sem polémiába bocsátkozni — tiszteletlen, mindig csak a közönség érdekeit szolgáló, hivatali működésem felelősségé tesz minden védekezést — s csak sajnálatomnak adhatok kifejezést a fölött, hogy a közönséget így vezetik félre a vele mindig megértően bánó hivatalos intézkedéseiben politikai, vallási és nemzetiségi szempontoktól sohasem vezetett tisztviselővel szemben.

Tiszteletem nyilvánítása mellett Szerkesztő urnak

kész híve

Dr. Marjay Barna

az élesdi járás főszolgabírója.

Dr. Katz Béla kormánybiztos a jövő feladatairól.

Dr. Katz Béla, akinek főispáni kinevezése szerdán jelenik meg a hivatalos lapban, munkatársunk előtt a legközelebb álló feladatok megoldásáról a következőket mondotta:

— Első feladatunk lesz, hogy Nagyváradot mentesítsük a román megszállás alól. Ezt a nemzetközi helyzet mostani alakulása lehetővé is fogja tenni. Nagyon természetes, hogy nem akarunk sovinszta uralmat, nemzetiségi elnyomást, hanem az önrendelkezési jogot fogjuk megvédeni. — Igyekezni fogunk a demokratikus vívmányokat és a munkásmozgalmak eredményeit sértetlenül megtartani és amint a nyugalom helyreáll, Nagyváradot ismét bekapcsoljuk a szociális fejlődésbe.

— Legelőször a lakásügyet fogjuk rendezni. A közéleti maradványok mostani jó kezében. Azután a nyersanyagokkal és lűtőanyagokkal való ellátás következik, hogy a termelés folytatólagossága ne szenvedjen.

— A megye vezetését csak ideiglenesen veszem át. De akármilyen rövid ideig is fogom vezetni az ügyeket, arra törekedem, hogy a románokkal meg tudjunk egyezni. Bele fogom vinni mindenkinek az öntudatába, hogy most nem a régi nemzetiségi politika dominál, hanem azt akarjuk, hogy a teljes szabadság biztosításával lehetővé tegyük a törhető együttélést addig is, amíg a békekonferencia tiszta helyzetet nem teremt.

A román gárda Szebenből kért utasítást.

A kolozsvári nemzetéri kerület parancsnoksága a fenálló román gárdákat saját hatásköré alá vonta. Ezt az intézkedést a felboruló közrend kívánja. Különösen azokon a vidékeken, ahol a magyar csapatok nem tudtak eddig megfelelő intézkedéseket tenni, a fékezhetetlen csőcselék és rabló bandák hihetetlen mértékben garázdálkodnak.

A nemzetőr-parancsnokság, összhangban a kerületi hadosztályparancsnoksággal, kívánatosnak tartja, hogy az összes fegyveres erők egy kézben összpontosíttassanak. Csak így érhető el az a közös cél, hogy leszereljék a rablásra szervezkedő hegyi bandákat és helyreállítsák Biharban és Biharon túl a meglazuló rendet.

Ebben az ügyben tegnap a nemzetőrkerület parancsnoksága nevében Nevobiczky alezredes megbízásából egy tiszt kereste fel a román nemzeti gárda parancsnokságát. A román tanács részéről dr. Pap Coriolán, a gárda részéről Herbay őrnagy tárgyaltak a delegált tiszttel.

Legelőször is tisztázták a tévesen beállított tényeket. Nevezetesen egyes hírek szerint arról lett volna szó, hogy a román gárdákat lefegyverzik. Ez nem felel meg a valóságnak. A nemzetőrparancsnokság nem foglalkozott ilyen tervvel, mert továbbra is számított a román gárdák objektív és őszinte támogatására. Az sem fedi a valóságot, hogy a román gárdák megszüntetését tervezték volna s ezzel kapcsolatban kilátásba helyezték, hogy ha a gárdák nem ismerik el a feloszlataikat, abban az esetben beszüntetik járandóságukat.

Egyedül az egyöntetű működés gondolata vezeti a magyar parancsnokságot az egyesítés gondolatával.

A megbeszélések a legsimább mederben folytak le, de egyelőre nem vezettek tényleges eredményre. A román képviselők ugyanis arra az álláspontra helyezkedtek, hogy nem határoznak önállóan, hanem

előbb kérdést intéznek ebben az ügyben Nagyszebenhez.

A budapesti helyőrségi kórház fogtechnikai laboratóriumának, mint volt vezetője hosszú katonai szolgálat után hazatértem s a műtermem vezetését átvettem, ahol a legmodernebb és legkomplikáltabb munkát: fogigazító gépet, kassettás fogat, öntött aranyhidat és tartós fogtöméseket készítek.

BERDACH JENŐ

áll. vizsg. fogtechnikus.

Nagyvárad, Rákóczi-ut 6. l. em. Telefon 10-50

A nagyszobeni válság egy-két nap alatt itt lesz a akkor a két gárda kettős erővel fog neki annak a nagy munkának, amely a keleti határon vár rájuk.

Kommunista kísérlet Szöllösön.

Szöllös, ugyiltszik, kísérleti nyúl szerepét játsza a forradalom alatt. A váradi rétorok itt próbálják ki elveiket. Legközelebb fekszik Váradhoz s mi sem természetesebb, minthogy itt akarják először kipróbálni a falu népén azokat az elveket, amelyek a váradi dobogókról elhangzanak.

A szociáldemokrata szónokok után vasárnap Jancsó Károly személyében a kommunista párt tisztelte meg a falut. Habár ezelőtt két héttel a kommunista párt veregyeséget rendezett Nagyváradon és képviselője leajtván beismerte, hogy itt nincs szükség kommunizmusra, mégis kiment a legelső faluba és megjelenésével nem kis kavargást keltett.

Vasárnap délután négyülést tartott Jancsó, amelyen a földfelosztás rögtöni megkezdését javasolta. A falu temperamentumos baipártja szóról-szóra vette a felhívást és rögtön meg is indultak a földek felosztására. Kijelentették, hogy nem várnak a nagy agrárreform törvényes életbeléptetéséig, hanem azonnal birtokukba veszik azokat a földeket, amelyek még vetetlenek.

Elsősorban egy-két egyházi földet szemeltek ki erre a célra, de legfőképpen özv. Óváry Sándorné földje fájt nekik. Hogy kint a tanyákon mit csináltak, erre vonatkozólag az érdekelt birtokos részéről a következő felvilágosítást kaptuk:

— Tény az, hogy négyülés volt, amelyen az azonnali felosztás mellett döntöttek. Ismerőseim arról értesítettek, hogy küldjek ki valakit a tanyára, mert osztják a földet. Ki is küldtem, azonban az illető azzal jött vissza, hogy a földek még állnak hála Istennek, nem tépték szét őket és nem is csináltak semmi különbséget.

— Az itteni nemzeti tanács elnökével tegnap be is mentünk dr. Ágoston Péter államtitkárhoz, aki megütközéssel vette tudomásul a különös népitéletet. Jegyzőkönyvbe vételezte az esetet és intézkedést ígért.

— A követelőzőknek azt válaszoltam a be nem vetésre vonatkozólag, hogy ez nem áll. Nincs sok őszi vetés, az igaz. De azért nincs, mert nem kaptunk magot. Különben pedig valamennyit megmunkáltuk és tavasszal be is vetjük. Ez tehát nem lehet ok a kommunizálásra.

Andrássy svájci utjáról nem tudott a kormány.

Budapest, január 27. (Saját tudósítónktól.) A Politikai Híradó jelenti: Gróf Andrássy Gyula svájci útjával kapcsolatban illetékes helyen nyert információ alapján megállapítható, hogy gróf Andrássy Gyula nem kért utlevelet és a kormány tudta nélkül utazott ki Svájcba.

Avárosi tisztikar bucsuja dr. Ágoston Péter kormánybiztosról.

Dr. Ágoston Péter kormánybiztos belügyminiszteri államtitkárrá nevezettvé ki, ma eltávozik Nagyváradról, hogy új állását a minisztériumban elfoglalja.

Nagyvárad város tisztikara a kormánybiztos távozására alkalmából a városi tisztviselők és alkalmazottak bucsu tiszteletére jelentek meg dr. Ágoston Péter államtitkár előtt.

A városi tisztviselők és alkalmazottak egészen megtöltötték a városháza bizottsági termét. Rimler Károly polgármester vezetésével.

A megjelentek nevében Rimler Károly polgármester megleghangon üdvözölte dr. Ágoston Pétert államtitkárrá történt kinevezése alkalmából a kifejezést adott a tisztikar örömeinek, hogy a város oly kiváló polgára, mint dr. Ágoston Péter, aki komoly szakudásával, nagy szakérteimével oly sokat használt a városnak, most ily díszes állásba ne-

vezetett ki. De egyúttal fájdalmas érzést kelt a városi tisztviselőkben, hogy elveszítik azt a kiváló férfiut, akinek jóindulatát annyiszor tapasztalták. Kéri dr. Ágoston Pétert, hogy eddigi jóindulatát a város iránt jövőben is őrizze meg s új nagyfontosságú állásában is szeretettel gondoljon Nagyváradra.

Dr. Ágoston Péter látható jóleső érzelssel fogadja az üdvözlést. Tizenhét év óta él a városban, amelyet nagyon megszeretett s minden tekintetben nagyváradivá vált minden erőnyeivel és hibáival. Nagyvárad felküzdötte magát s első helyen áll a kultura tekintetében. Reméli, hogy a város a jövőben is meg fogja tenni kötelességét. Most, bár magasabb politikai érdekek elszólítják Nagyváradról, azt a kapcsolatot, amely közte és a városi tisztikar között volt, nem akarja és nem fogja elszakítani, hanem új állásában is igyekszik erősíteni. Igéri, hogy Nagyvárad érdekeit mindenkor istápolni fogja s minden tekintetben támogatja a város tisztikarát a város javára irányuló munkájában.

A tisztviselők zajos éljenzéssel fogadták az államtitkár beszédét.

Dr. Ágoston Péter ezután meleg köszönetnyilvánítással bucsuzott el a tisztikartól.

Drótnélküli összeköttetésünk az egész világgal megindult

Szikratáviratok Amerikából

Budapest, jan. 27. (Saját tudósítónktól.) Czell György, az amerikai hivatalos sajtószolgálat vezetője a tegnapi nap folyamán tanácskozásokat folytatott Gellért Oszkár-ral, a miniszterelnökség sajtóosztályának főnökével, Németik Alfréd miniszterelnökségi osztálytanácsossal, továbbá dr. Veress Mihállyal, a postaügyek kormánybiztosával, végül Hollós József posta és távirat-vezérigazgatóval, a magyar sajtó és a drótnélküli táviró kérdéséről. Az amerikai gyors és alapos munkának és a budapesti rádió-állomás kiváló teljesítő képességének élénk bizonyossága, hogy a

megbeszélés nyomán a Magyar Távirati Iroda ma már abban a helyzetben van, hogy az amerikai sajtónak a békekonferenciáról szóló fontos táviratait a magyar sajtó részére közvetítheti.

Budapest, jan. 27. (Saját tudósítónktól.) Czell György, az amerikai sajtószolgálat vezetője ma délután Trieszten át visszautazott Párisba, ahol közvetlenül fog referálni magyarországi tapasztalatairól. Elutazása előtt megállapodásra juttatta a drótnélküli táviró ügyét s így a drótnélküli hírszolgálat a mai napon az egész világgal megindul.

A román katonák fosztogatnak, rabolnak Kolozsváron

Budapest, január 27. (Saját tudósítónktól.) A Politikai Híradó jelenti: A kolozsvárra érkező francia összekötő tiszteket a kolozsváriak ühnapélyesen akarták fogadni, de a román katonaság a gyülekező néptömeg felé sortűzet adott a levegőbe, hogy szétijessze a népet. A lövésekre a tömeg egyik része szétoszlott, a másik része pedig a New-York szálló előtt újból gyülekezett, itt azonban újabb sortűz következett, s ez a tömeg is szétoszlott. Az utcán mindenkit megállítanak, megmotoznak, az értéktárgyakat, ékszereket elszedik, az ellenkezőket puskatussal verik.

Az első drótnélküli távirat Amerikából.

A francia külügyminiszter nyilatkozata.

New-York, január 27. A Magyar Távirati Iroda szikratávirata a budapesti rádió állomás útján:

Az Associated Pressnek táviratozzák Párisból:

— Pichon francia külügyminiszter vasárnap számos amerikai, olasz, angol és japán újságírókat fogadott. A külügyminiszter nyíltan és őszintén nyilatkozott a békekonferenciával összefüggésben levő nagyfontosságú külügyi kérdésekről.

A hírlapírók megkérdezték a külügy-

minisztert: vajon mennyi időt vesz igénybe, amíg a népszövetségre nézve megállapodás jön létre? A miniszter azt válaszolta, hogy nagyon nehéz volna ezt megmondani addig, amíg az egész tervezet a békekonferencia előtt nem fekszik. Egészen bizonyos azonban, hogy a megegyezés létre fog jönni.

A jóvátétel terveire nézve Pichon külügyminiszter kijelentette, hogy Franciaország és minden érdekelt ország most készítik elő erre vonatkozó adataikat.

Ady Endre meghalt.

Az ifjúságot lázba ejtette vakmerősége, az öregeket elkéseredett harcokra tüzelte, nyomában légiók jöttek, könyvek, beszédek, iskolák, tehetségek, újságok indulnak ellene rohamra, gunyolták, üldözték, ottmették, agyonhallgatták — s még így sem birtak vele, mert forradalmi zsemije benne élt a korban. Hogy nem volt mindegyik, mint abban az időben Petőfi, azt szuverén művészetének imádása döntötte el. Fűtyölt a művész erkölcsi felelősségére, a kifejezés mámorá emelte az emberek fölé, csöppet sem lőrdött azzal, hogy könyvét kitalálja a jó családok társaságából, vagy becsapják előtte az akadémiák kapuját.

Tudta, hogy belepusztul az örök tagadásba, tudta, hogy amiket itt ír a Royal kávéház márványasztalain, azokat a verseket soha sem fogják imádságos könyvekbe dugdosni az uri lányok, de nem állt meg, nem kscérkodott soha a polgári erkölccsel, meghalt abban a távoli régióban, ahol a kiváltságos lények boldog önfeladással ülnek az istenek asztala körül.

Most sokan várták tőle, hogy híres, támadott magyarsága végre megszólal a fájdalom lázító hangon is, de csak roskadt önérzete dudogtatott Csuczáról keserű filozófiát. Korbácsa kihullt kezéből, dacos fiatalága kihült s mint egy rom fölött fűtyölt át fölötté az erdélyi szél. A lányok cicázása messze futott tőle s a komor napok alatt régi dicsőségénél melegegett, mint egy kolduskirály, aki mindent-mindent elvesztett.

Budapest, jan. 27. (Saját tudósítónktól.) Ady Endre, az újkori magyar irodalom legkiválóbb tagja ma reggel a Liget-szanatóriumában negyven éves korában meghalt.

Ady Endrét a szanatóriumba három héttel ezelőtt szállították be, kezelőorvosa, dr. Jakab Lajos a költő betegségéről a következőket mondta egy hírlapíróknak:

— Ady Endrét a spanyol járvány döntötte először ágyba, amely tüdőgyuladást is okozott nála. Ezt a betegséget szerencsésen kiheverte, de azért a szanatóriumban maradt, hogy magához jöjjön s teljesen erőre kapjon. — Ezelőtt mintegy hat esztendővel Ady Endre már volt a szanatórium lakója, ahol szív baja miatt keresett gyógyulást s most is beteg szive okozott aggodalmat. Állapota az utóbbi napokban látványosan javult, jól táplálkozott, erősödni látszott, míg ma délelőtti fél 9 órakor váratlanul bekövetkezett a halál, életének egy hirtelen jött szívszélhűdés vetett véget.

Ady Endrét szerdán délután 2 órakor temetik a Nemzeti Múzeum előcsarnokából. A kormány a nemzet halottjának tekinti és mint ilyen temetteti el. Az egyházi szertartást Haypal Benő ref. lelkész fogja véggezni, a kormány nevében Kunfi Zsigmond közoktatásügyi miniszter fog beszédet mondani. Az akadémia nevében Móricz Zsigmond az újságíró testület nevében Biró Lajos, a társadalom tudományi társaság nevében Jászai Oszkár fogja a halottat elbucuztatni. A főváros díszsír helyét adományozott a Kerepesi uti temetőben.

A Károlyi-pártból kilépett miniszterek lemondása.

A lemondásokat nem fogadták el.

Budapest, jan. 27. (Saját tudósítónktól.) A Politikai Híradó jelenti: Balogh Ernő, Buza Barna, Juhász Nagy Sándor, Nagy Vince és Vass János miniszterek ma délután megjelentek Károlyi Mihály elnöknel és Berinkei miniszterelnöknel s bejelentették, hogy a függetlenségi pártkörből való kilépésük következtében rendelkezésre bocsátják miniszteri állásukat. Az elnök és a

miniszterelnök a lemondásokat nem fogadta el.

Budapest, jan. 27. (Saját tudósítónktól.) Balla Ádám meghatalmazott miniszter a magyar népköztársaságnak a délszláv kormányhoz küldött kövele, a függetlenségi pártból való kilépése következtében benyújtotta lemondását és kihallgatást kért a köztársaság elnökétől.

Majláth püspök internálása.

Budapest, január 27. (Saját tudósítónktól.) Persián Ádám a katolikus ügyek kormánybiztosa hivatalos értesítést kapott a románok részéről Majláth püspök ellen tett intézkedésekről. A hivatalos értesítés szerint a püspököt Kolozsvárról, ahol a katolikus status tanácsülésén elnökölt, az Erdélyt megszálló román csapatok parancsnokának rendelkezésére tartóztatták le és vitték székhelyére Gyulafehérvárra, ahol most is internálva van. Persián kormánybiztos az értesítés vétele után újból interveniált Vix alezredesnél.

Levert forradalmi mozgalmak Besszarábiában.

Romániában nincs nagyobb parasztforradalom.

Budapest, január 27. (Saját tudósítónktól.) A fővárosba ma az a hír érkezett, hogy az erdélyi magyar vasutasok sztrájkjához a romániai vasutasok csatlakoztak és Bukarestben forradalmi tüntetések vannak.

Az Új Szó ma reggeli száma ezt jelenti: Bukarestből kerülő uton közlik, hogy Romániában szombaton kitört a parasztforradalom. A falvak lakossága szombaton este kaszával felfegyverkezve vonult a városokba és fosztogatott. Bukarestben a ka-

tonaság gépfegyverrel lövi a tömeget.

Budapest, jan. 27. (Saját tudósítónktól.) Ideérkezett megbízható értesülések szerint a román követség által kiadott cífolat nem mindenben fedi a tényeket. Besszarábia keleti részében tényleg voltak komoly forradalmi mozgalmak, amelyeket csak az ott levő francia katonaság segítségével lehetett elfojtani. Nagyobb arányú parasztforradalomról azonban nincs szó.

A békekonferencia.

Budapest, jan. 27. (Saját tudósítónktól.) Párisból hivatalosan jelentik: A békekonferencia ma délelőtt újból összeült és folytatta a területi kérdések megvitatását. Az ülésen, amelyen Simon gyarmatügyi miniszter is részt vett, az afrikai német gyarmatok ügyét tárgyalták.

HIREK

Festőiskola és Iparművészeti Műhely.

Barát Már építész, okleveles rajztanár, festőművész. Moll Román grafikus és Váradai szobrász iparművészek a fenti címmel iskolát nyitnak. Mondanunk sem kell, hogy Nagyvárad kulturáját, az iparművészetek és általában a művészetek széleskörű ismertetésével mennyire emeli ez a tanfolyam. Akik a tanfolyamon részt vesznek elsősorban izlésüket fejlesztik, másodsorban pedig önálló foglalkozási ágakat is elsajátíthatnak, mert az iskola az iparművészet minden ágával foglalkozik. Olyan kisebb méretű iparművészeti iskola lesz az, mint a budapesti, ahonnan európai hírű plakát, lakásberendező és divattervezők kerülnek ki. Nagyváradon bizonyára örömmel fogadják azt az új tanfolyamot azok, akik a művészetek iránt érdeklődnek, de eddig nem volt alkalmuk érdeklődésüknek meghatározott irányt adni.

A festőiskola és iparművészeti műhely a következő ismertetést bocsátotta ki:

Az iskola célja: Kezddnek és haladóknak művészi oktatást nyújtani a képzőművészet és iparművészet minden ágában, a tehetségek istápolása, a dilettánsok helyes irányban való nevelése, továbbá a művészetek megértésére irányuló oktatás.

Az iskola oktatási köre: I. csoport. Rajzolás, festés, aquarell és tájképfestés élőmodell, illetőleg természet után (minden technikával). Mintázás. — II. csoport. Grafika (linoleum és fametszés, betűvetés, illusztrációk, stb. szabadkézi perspektíva, ornamentális tervezés). III. csoport. Iparművészeti tervezés, lakásberendezések, iparművészeti dísz tárgyak, kosztüm, modern kézimunkák (patk).

Beiratkozni lehet: 29., 30. és 31-én délelőtt 10—12 óráig és délután 3—5 óráig. Tandij heti 6 órában csoportonként havi 60 korona. I—II. csoport együtt heti 12 órában havi 100 korona. I—II—III. csoport együtt heti 18 órában havi 120 korona. Esti akt rajzolás heti 6 órában havi 60 korona.

Iskolai oktatás: Naponta délelőtt, délután és külön esti tanfolyamon történik.

Műhely célja: Művészi tervek készítése és kivitele.

Vállalunk: Lakberendezési terveket, plakátokat, reklámrajzokat, könyvcimlapokat, illusztrációkat, levélfedek, címkék, részvények.

oklevelek, megfűzők, révjegyek, monogramok, exlibrisok, címerek, kosztümök, jelmezek, kézimunkák tervezését, sirmemlékek tervezését és kivitelét, plakettek, érmek mintázatát, arcképlestést stb.

Műtárolóknak úgy az iskola, mint a műhely készséggel nyújt mindenkor felvilágosítást. Műterem: Szent János u. 72-74.

* **Püspöki konferencia.** A magyarországi latin és görög szertartású római kath. püspöki kar tagjai kedden, január 28-án tanácskozássra gyűlnek össze. Ez alkalommal Budapestre utazott Széchenyi Miklós gróf megyéspüspök Brém Lőrinc olaszkanonok kíséretében.

* **Az Urnök Mária-kongregációja gyászja.** Dr Szabó Jánosné a kongregáció lelkes, buzgó tagja hétfőn hajnalban elhunyt. Szerdán d. e. 9 órakor temetik a Kórház u. 6. sz. gyászházából. Lelkiudvéért csütörtök reggel 9 órakor a szt. László-plebániatemplomban szentmisét mondanak, melyen kongreganista tagtársai testületileg résztvesznek és közös szentáldozásukat érte felajánlják.

* **Uj miniszteri tanácsos.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr Sebestyén Emil közalapítványi jogügyi főtanácsost miniszteri tanácsossá nevezte ki.

* **A hegyközség közgyűlése.** A nagyváradai hegyközségi birtokosság folyó évi február hó 2-án, vasárnap délelőtt 11 órakor a városháza közgyűlési termében tartja meg rendes tavaszi közgyűlését, melyre a birtokosság tagjai ezennel meghívottak. **Tárgyak:** 1. Elnöki jelentések. 2. Az 1918. évi zárszámadás. 3. Az 1919. évi költség-előirányzat. 4. A választmány javaslata a hegyközségnek mint az 1894. évi XII. törvények alapján alakult önkormányzattal bíró testületnek esetleges feloszlata tárggyában. 5. Kilépő választmányi tagsági helyek betöltése. 6. A számvizsgáló bizottság tagjainak megválasztása. 7. Esetleges indítványok. Nagyvárad, 1919. évi január 26. Az elnökség.

* **Halálozás.** Dobó Alajosné, született Lengyel Mária, élete 40 évében rövid szenvedés után elhunyt. Temetése ma, kedden, január 28-án délután 3 órakor megy végbe az Alapi-utca 6. számú háztól.

* **A Vörös Kereszt Egylet közgyűlése.** Vasárnap délután egy kis időre felidézte az egylet beszámolójában az elmúlt év fájdalmait, melynek enyhítésére minden erejét megfeszítette. A beszámolóban sorra kerülnek az egyes akciók. A „Betegnyugvó” 19245 beteget látott el. A „Kisegítő kórház” 747 sebesülttel. Majd beszámol a Jobbkéz, Félix Fürdő, Ingyen tej, Katona Otthon és a csecsemő védelem munkásságáról. A korelnök dr Vucskics Gyula kanonok, a hála szavaival mond köszönetet egy a Jobbkéz hölgyei, mint a Szt. Vince nővérek áldozatos szamaritanus munkásságáért s fájdalommal parentálta el dr Mazurek Gyula püspöki titkárt, ki a gyilkos kór bacillusait is az ottani karitativ munka közben kapta. A választmány tagjai: Dr Horványi Gyula, dr Imrik Péter, Lukács Ödön, dr Mayer László, dr Miskolczy Ferenc, dr Móricz Ernő, Hemesch Frigyes, dr Gyöngyösi Istvánné, Buzássy Albertné, özv. Grunvald Henrikné, dr Mihelyi Lajosné, dr Miskolczy Ferencné, Tordai Molnár Gézané, Horváth Árpádné. Gyorsan peregnak le a közgyűlés tárgyai. Az elnökséget ismét megválasztják, a számvizsgáló bizottság a felülvizsgált számadást rendben találta. Végül az országos közgyűlésben való képviselésre az elnökségen kívül dr Vucskics Gyulát és Pallay Lajosnért kérték fel.

* **A Népművelési Egylet, Fráter Barnabás alispán elnölete alatt az elesett biharmegyei tanítók árvái között 5-600 koronás létekből 12600 koronát osztott szét.**

Amerikai jelentés a románoknak szóló óvásról.

New-York, január 27. A Magyar Távirati Iroda szikratávirata a budapesti rádió állomás útján:

Az *United Press* jelenti Párisból.

A békekonferencia óvása, amelyet az önkényes területi megszállások ellen emelt, nemcsak az orosz területekre vonatkozik, hanem szól a románoknak, cseh-szlovákoknak és más nemzeteknek is, amelyek átlépték a megállapított demarkációs vonalakat.

Megalakították a nemzetek ligáját.

Budapest, jan. 27. (Saját tudósítónktól.) A Magyar Távirati Iroda szikratávirata a budapesti rádió állomás útján:

A nemzetek ligáját ma délután Párisban megalakították.

A történelem egyik legnagyobb nevezetességű eseményét Wilson elnök egyszerű szavai vezették be. Wilson elnök komoly és megilletődött hangon

beszélt és kijelentette, hogy az egyszerű nép nevében szólal fel, mint annak tolmácsa és követeli sürgősen a liga megalakítását, amely talpköve a béke épületének. A tervezet felolvasása alatt néma csend uralkodott és Wilson elnök sápadtabb volt, mint rendesen, csaknem hangsúlyozás nélkül beszélt, de hangjából a legnagyobb megindulás volt kiérzhető.

* **E héten a Népszövetségi mozi** csak egy előadást tart és pedig csütörtökön, amikor a *Pál-utcai fiúk* kerülnek színpadra. Az előadásra már most felhívjuk a közönséget, kivált az ifjúság figyelmét.

* **A kis hadapród halála.** A nagyváradai hadapródiskolának gyászja van. Fényes álmokkal telve lépett a hadapródiskola növendékei közé a kis 15 éves *Orián* Salamon s mindjárt első éves növendék korában hosszas és kimerő szenvedés után jobblétre szenderült. A kis hadapród temetése ma, kedden, jan 28-án délután 2 órakor megy végbe a gör. kath. egyház szertartásai szerint. A hadapródiskola tanári kara és növendékei külön gyászjelentést adtak a szeretet tanítvány és a kis bajtárs elhunytá alkalmából.

* **Öngyilkos lett, mert nem tudott menekülni.** Tegnap délután a Rákóczi-ut 71-es számú házában Nagy Imréné, született Tóth Sára felakasztotta magát és mire levágták megbalt. A 72 éves öreg asszony az öngyilkosságot azért követte el, mert olyan beteg volt, hogy az esetleges román megszállás elől nem tudott volna elmenekülni és semmi szín alatt nem akart idegen imperium alá kerülni.

* **Eljegyzés.** Tiltz Gyula (Mezőberény) eljegyezte Maár Olga urleányt Nagyváradról.

* **A leszerelt kereskedelmi iskolai tanulókhöz.** Felhívom azokat a katonatanulókat, akik tanulmányaik befejezése előtt iskolánkból vonultak be, hogy saját érdekében tanulmányaik befejezése tárgyában nálam szerdán délelőtt 9-10-ig jelentkezzenek. Az igazgató.

* **Jóteköny adakozás.** A Sztaroveszky-gyermekórházban betegen szülődő Popovits György elhagyott árva részére Jackó Károlyné, a városi tisztviselő ékezdé főszabácsnője százezeren koronát gyűjtött. A nemeslelkű adományokat a tisztviselő ékezdé vezetősége rendeltetési helyére juttatta.

* **Ipartestületi közlemények.** Felkérem az ipartestületi kötelekbe tartozó összes cipész mestereket, akik még a vasárnap tartott gyűlésen apró kellékekre igényeiket be nem jelentették, hogy azt szerdán délig bezárólag az ipartestület hivatalánál d. e. 8-12 ig jelentsék be. Később jelentkezők igényei figyelembe vételni nem fognak. — Felkérem mindazon iparos urakat, kik hivatalunknál zsiros szódáért jelentkeztek, hogy a kért és megállapított mennyiség átvétele végett alkalmas edényekkel Szacsavay u. 8. sz. a. (Menház) f. hó 29-én, szerdán d. u. 2-4 óráig okvetlen

megjelenni sziveskedjenek. Később jelentkezők jogaitól elesnek. Tisztelettel: *Holdy Sándor*, iparos tanácselnök.

* **Házasság.** Fekete Géza Máv. raktárnok és Kasza Juliska vasárnap délelőtt házasságot kötöttek.

* **A Biharmegyei és Nagyváradai Közalkalmazottak Beszerzési Csoportja** felhívja azokat a tagokat, kik a tűzifa-előjegyzést követő időben lakásukat változtatták, hogy új és pontos lakcímeiket a csoport hivatali helyiségében (főposta, földszint 10. szám) azonnal bejelentésük, különben a fa részükre kiszállható nem lesz s a bejelentés elmulasztásával okozott fuvar költség-többletet viselni tartoznak. Továbbá értesíti a tagokat, hogy folyó hó 29-étől kezdve naponta délelőtt 8-12 és délután 2 fél 5 óra között a fővármivatal raktárában, kgként 30 fillér egységárban, a vegyes jegy ellenében, burgonyát fog kiosztani, azok a tagok, kik burgonyára előjegyeztek, családtagonként 10 kilogram burgonyára tarthatnak igényt. Végül értesíti a tagokat, hogy a Népruházati Bizottság felhatalmazása alapján a ruházati cikkeket beszerző nyers selymet, műselymet, pamutból készült bányonyt, kelmét s egyéb ruhaneműket bocsátott rendelkezésünkre, ezekre az árukra folyó hó 30-ától naponta délelőtt 9-12 és délután 3-5 óra között a csoport hivatali helyiségében az ott megrendeltétek mellett előjegyzéseket elfogad. A megtörtént rendelések a tagokra kötelezők s vissza nem vonhatók.

* **A békési uradalom egyik majori iskolájába helyettes tanító vagy tanítónő kerestetik.** Díjazása havonként 200 kor., butorított szoba fűtés, világításai. Kosztol az intéző ad havi 60 koronáért, ha ill. el osztályt végző kislával külön is loglakozik a tanító. Állás azonnal elfoglalandó. Jelentkezések okmányokkal együtt Cim a kiadóhivatalban.

Színház.

A színház műsora:

Kedd: Zsuzsi.

Szerda: Nebántsvirág.

Zsuzsi. Ma ismétli meg a színház Barla Lajos kitűnő vigjátékának előadását E. Kovács Mariska művészasszony fellépésével. A közönség az elmúlt két előadásban ki nem fogyott a kacagásból, amiben nagy része van E. Kovács Mariskán kívül Tóth Eleknek a köfjítő szerepében. Tóthénak és

Madas Pistának, akinek jóízű magyar paraszta az életből merített igaz kabinetai kitalálás, végül Szigeti Jenőnek, aki a vasuti fakter groteszk figurájával hahotára fakasztja a publikumot.

Mágnás Miska. Még csak pénteken kerül színre Szirmai Albertnek népszerű operettje Perényi Kálmánnal a címszerepben. Az előadás iránt élénk érdeklődés mutatkozik.

Délutáni előadások. Szombaton ez délután először kerül színre a Három a kislány. Vasárnap délután pedig Kálmán Imre nagysikerű operettje, a Tatárjárás mérsékelt helyárrakkal.

MOZI.

Az Uránia fényes új műsora meglepő újdonságok kollektívja. Hatalmasan kiemelkedik a bravuros filmek közül a Cigányprimás című remek színes filmjáték amelynek a tegnapi premieren nagy sikere volt. A kifűnő attrakció még ma kerül színre.

A tűztáncosnő. Tegnapi nagyszerű új műsorán elsőrangú filmeseményt mutatott be közönségének az Apolló. A tűztáncosnő című látványos, ragyogó színművet. A darab szíjete igen érdekes. On revient toujours. A táncosnő a boldog házasság gazdag kényelméből visszatér az elhagyott színpadra. Az ura megtagadja és egy tragikus borzalmas eszt a színház égése közben a gyermeke vezetői vissza férjéhez. A film grandiózus alkotás, az új, fejlődött technika meglepő eszközei érvényesülnek a forró jelenetek során, amelyben kiváló színészek pompás alakításaiban gyönyörködött a publikum.

Egy asszony martiriuma címmel elragadó filmet hoz színre mai játékrendje díszével a Vigadó mozgószínház. Az ilyen az élet című megkapó trilógia első része ez, mélyen megrendítő dráma, amelynek főszerepeit híres filmszínészek kreálták. A film előadását az igazgatóság már régebben jelezte, de csak most szerezhette meg a vidéken az elsőként a szenzációs darab előadási jogát.

Főszerkesztő: FOLLMANN GÉZA. A szerkesztésért felelős: NILF LÁSZLÓ.

VIGADÓ mozgószínház	28-án Egy asszony martiriuma. Hétköznap 1/24, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.
----------------------------	---

APOLLÓ mozgószínház	28-án Tűztáncosnő. Hétköznap 1/24, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.
----------------------------	--

Nyílttér

Dr Roszkopf Béla

orvos lakását és rendelőjét a Színházi Bazar épületbe (feljárát Molnár fényképész felől) helyezte át.

URÁNIA mozgószínház

28-án
Cigányprimás.

Hétköznap 1/24, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.

Nagyvárad Áruaktár Részvénytársaság

Elfogad:

árakat beraktározásra, előnyös kamat mellett lombard kölcsönöket ad. — Saját iparvágány. Telefon 112. Telefon 112.

Belépési felhívás

a Népszövetségi Hitelszövetkezet VII-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1919. január 1-én VII-ik évtársulatát nyitotta meg.

Az előbbi üzletvek, dacára a nehéz megéhtetési viszonyoknak, — igen szép eredménynel folynak.

Belépni szándékozók üzletrészeket jegyezhetnek még most is a hivatalos órák alatt a szövetkezet helyiségében (Szilágyi Dezső-u. 5. sz. a.). Egy üzletrész heti 20 fillér befizetésre kötelez s ki-ki annyi üzletrészt jegyez, amennyit akar. Felvételi díj üzletrészenként, 20 fillér, 3 év múlva az évtársulat feloszlik; a tagok a befizetett összeget kikapják s a rájuk eső nyereséget is.

A tiszta haszon és nyereség teljes egészében a tagok között osztatik fel s kiki heti bevéte arányában részesedik.

A szövetkezet elfogad betéteket is s azokat legmagasabb kamatlábbal kamatoztatja.

A tagok a befizetett összeg 1/10-öd részéig a szövetkezettől olcsó kamatra kölcsönt is kaphatnak, mely 3 év alatt fizethető le. Azonfelül betáblázásra, értékpapírra, vagy váltóra, bármily összeg erejéig.

Tőkekamatadót a szövetkezet fizeti.

Bizalommal kérjük a belépni szándékozók, sziveskedjenek szövetkezetünk helyiségében részjegyeket jegyezni.

Népszövetségi Hitelszövetkezet.

VAS és rézágyak,

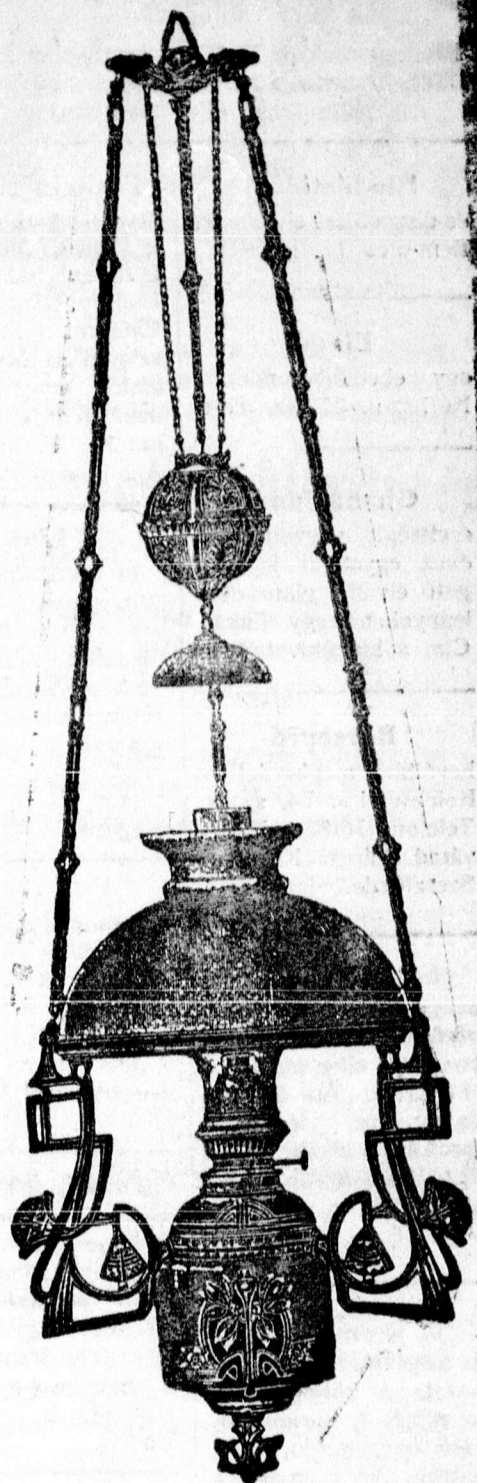
afrik és lószőrmatracok, amerikai és sodronyágybetétek: össze-hajtos ágyak eredeti gyári áron kaphatók

TátraySándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon-szám: 558.

Heti árjegyzék

- Színes ebédőkészlet aranyozással 12 személyre . . . . . 300.—
- Színes teáskészlet ar.-sal 12 sz.-re . . . . . 160.—
- Sz. kávékészlet ar.-sal 12 sz.-re . . . . . 160.—
- Függőlámpa teljesen felszerelve . . . . . 80.—
- Majolika vizeskanosó színes . . . . . 20.—
- Majolika virágváza színes virággal . . . . . 15.—
- Majolika cukordoboz sz. virággal . . . . . 15.—
- Petroicum asztali lámpa nickel, felszerelve . . . . . 40.—
- Majolika dohánytartó sz. virággal . . . . . 15.—

Nippek, figurák, szent Antal és Mária-szobrok, szenteltvíz-tartók.

Eladás nagyban és kicsinyben. Képkerekezés, ablaküvegozás.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa, diszmutáruk, ezüstáruk, konyhafelszerelések gyári raktára Nagyvárad, Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.

Telefon 3-72.

Telefon 3-72.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Husfűstölést
és dísznőölést elvállalok.
Bém-utca 11. sz.

Eladó
egy ebédlő-berendezés.
Kórház-u. 37. sz. alatt.

Gimnáziumi
érettségít végzett első
éves egyetemi joghallgató
elvéllal gimnázista
leányokat vagy fiukat.
Cím a kiadóhivatalban.

Borsepró
bevallását megkezdettük
Kolosvári-u. 74. sz. a.
Telefon 16-82. Nagy-
várad Városi Központi
Szecsőföde.

Tavaszi
szepiák, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitesszerek ellen biztos az IPO-krem. Ára 5 kor. és szappan Viena árt. 6 korona. Kapható Parkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-utca 7-B.

Pemete
és hársiamézecukorka elbőríti a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiálló hangtisztító, oldó hatású. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németi Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Francia és angol
eredeti parfüm-különlegességek, L'origan, Fleur D'Amour, Safranor, Asta Nielson, Ceur de Janette, Californian Poppy, ugy-szintén az összes virág-illatok megérkeztek és dekánként kimérve kaphatók: Parkas István Apolló drogériájában.

Likör
és rumkomposztók,
Chartreuse, Benediktiner, Allasch, Meggy stb. essentia. Törköly, Szilvérium, Seprő, Cognac-típusok használati utatással a legfinomabb minőségben kaphatók: Parkas István „Apolló” drogériájában, Nagyvárad.

Poloskairtó
Biztos, kipróbált, megbízható poloskákirtószere. Kis üveg 4 K, közepes 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Parkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-utca 7-B.

Ne dobját ki pénztét
a ruhákért, mert a ki-lendőn bevált ruhafesték-vel régi ruhadarabjait alsó pénzért használhatjátok. Egy levél ára 10 fillér. Németi Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Imakönyvek
nagy választékban kaphatók a Szent-László-templom sekrestyéjében.

Cipészeknek!

1 kgr. la. buzacssiriz	— — —	K 19*60
1 kgr. la. aranycsiriz	— — —	K 39*20
1 kgr. la. folyékony „Argos” csiriz	— — —	K 8*—
1 kgr. la. faszeg 2—15 sz.	— — —	K 10*—
1 drb. brassói talpráspoly	— — —	K 3*80
1 drb. brassói kireszelő	— — —	K 3*30
1 kész. bőrtalpvédő	— — —	K 2*50
1 drb. vaskapta	— — —	K 12*80
1 kész. acél talpvédő	— — —	K 7*70

Papírvászon és mindenféle cipész-kellékek olcsó napi áron.

ASZTALOSOKNAK!

1 kgr. la. asztalosenyv	— — —	K 6*80
ugyanaz zsákvételénél	— — —	K 6*25

SZERELŐKNEK!

Bőrtárcsa vízvezeték csaphoz	— — —	
100 drb. 1/2" csaphoz	— — —	K 4*80
100 drb. 3/4" "	— — —	K 6*80
100 drb. 1" "	— — —	K 9*60

Kereskedőknek megfelelő árendemény!

Postán utánvét mellett.

Portó és csomagolás felszámításával. Gyors és pontos kiszolgálás.

STERN MIKLÓS

Nagyvárad, Zöldfa-utca 9. szám.

Mocsáry Sándor

törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és víz-vezeték-szerelő, bronzműves, bádógos, lakatos, műszerész és galvanizáló. Irógép-, kerékpár-, grammofonjavító és nikkelező.

Iroda és raktár:
Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.

Ipartelep:
Szent János-u. 22. Telefon 532

Autójárat a Félixfürdőbe!

Tudvalevőleg a szénhiány miatt a belényesi vonat — mely a fürdői közönséget hozza — napjában egyszer indul s csak másnap reggel szállítja vissza az utasokat.

Hogy a fürdőbe jövő közönségnek ne kelljen lemaradnia a túlszűlt vonatokról és még aznap vissza is térhessen, Váradról a fürdőig, autójáratot rendeztem.

A husz személynél többet befogadó automobil e hó 12-től kezdve, reggelenként 8 óra kor indul a Fekete Sas előtti állomásától s az utasok számára hoz mérten két óránként közlekedik. Kiránduló társaság részére a nap bármely időszakában rendelkezésre áll külön 100 K díjazás mellett.

Viteldíj a Félixfürdőig 4 korona
Fürdőbérlo.

Felső Kereskedelmi
és Polgári iskolai

MAGÁNTANULÓKAT ELŐKÉSZIT FELELŐSSÉGGEL,

állandó tanfolyamot:

gép-, gyors, szép- és helyesírásban, keresk. számtanban, levelezésben, könyvvitelben stb. tart:

a **DONAT**-féle

ker. magántanfolyam.

**Uj német kurzus kezdődik
január 15-én. Korrepetíció!!!
Zongoratanítás!**

Bejelentések
naponta 11-12-ig d. e. és 3-4-ig d. u.
Beöthy Odón-utca 30. Telefon: 1000.

IZSÁK LIDIA

**Elsőrendű
fűzőszalon**

**NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.
Parkszálloda épületében**

Interurbán telefon:
11-53 szám.

A Szilvágyi-színház mű-
vésznőinek egyedüli fűző-
szállítója.

Tisztításokat és átala-
kításokat elvállalunk.
Fűzők mérték után a
legrövidebb idő alatt el-
készítetnek.

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalatát
a Kossuth Lajos-utcai trafikban

ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mi-
előtt szét nem néztünk a Sajtó
hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN

Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 6.

Előnyös összeköttéseink folytán abban
a kellemes helyzetben vagyunk, hogy

anuitásos és kamatozó
jelzálogköleszőket

ugy földekre mint városi bérházakra
15—65 évi időtartamra a legelőnyö-
sebb kamattétel mellett

minden árfolyam levo-
nás nélkül

készpénzben folyósítunk.

Polgári Takarékpénztár
Részvénytársaság
Nagy-Várad.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerező telefonja 55.